УДК 336.14

Таїсія БОНДАРУК,
Оксана ВІННИЦЬКА,
Максим ДУБИНА

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Обґрунтовано, що бюджетна та фінансова децентралізація значним чином впливатиме на формування місцевих бюджетів. Встановлено, що курс на децентралізацію окреслює як перспективи, так і проблеми розвитку України. Здійснено групування основних переваг і позитивних наслідків децентралізації. Встановлено, що децентралізація може мати також ризики й небезпеки, групування яких здійснено в статті.

Ключові слова: *бюджетна децентралізація; фінансова децентралізація; місцеві бюджети, переваги бюджетної децентралізації, ризики бюджетної децентралізації.*

Таисия БОНДАРУК, Оксана ВИННИЦКАЯ, Максим ДУБИНА

Теоретические аспекты бюджетной децентрализации в контексте реформ государственного управления в Украине

Обосновано, что бюджетная и финансовая децентрализация значительным образом влияет на формирование местных бюджетов. Установлено, что курс на децентрализацию определяет как перспективы, так и проблемы развития Украины. Сгруппированы основные преимущества и положительные последствия децентрализации. Установлено, что децентрализация может иметь также риски и опасности, группирование которых осуществлено в статье.

Ключевые слова: *бюджетная децентрализация; финансовая децентрализация; местные бюджеты, преимущества бюджетной децентрализации, риски бюджетной децентрализации.*

Taisiia BONDARUK, Oksana VINNYTSKA, Maksym DUBYNA

Theoretical aspects of budget decentralization in the context of public administration reforms in Ukraine

Introduction. *The urgency of studying theoretical foundations of budget decentralization for Ukraine is conditioned by the necessity of developing an effective scheme of macroeconomic regulation of social and economic processes in the context of decentralization. The process of social and economic development in Ukraine on a democratic and legal basis is impossible*

© Таїсія Бондарук, Оксана Вінницька, Максим Дубина, 2018

without increasing the role of the local self-government. Decentralization is one of the main motive forces in reforming self-government today.

***The purpose** is deepening theoretical and methodological principles of budget decentralization and theoretical aspects of budget decentralization with the definition of its influence on processes of state regulation in Ukraine.*

***Results.** It is substantiated that in modern science theoretical aspects of decentralization are considered in relation to its types. The classification of decentralization types is carried out depending on their characteristics: financial (fiscal) one is the process of distribution of functions, financial resources and responsibility for their use between central and local levels of management; budget one, in the broadest sense, is the division of responsibility between authorities of different levels (including national governments, regional authorities and local self-government bodies) with the management of budgetary resources; in the narrow sense it is the presence of certain functions and powers at the local level, autonomy of local authorities in making independent decisions in the fiscal sphere.*

***Conclusions.** It is substantiated that budget and financial decentralization considerably influences the formation of local budgets. It is found that the decentralization course shows both prospects and problems of the Ukrainian development. Grouping the main benefits and positive effects of decentralization is carried out. The research analysis made it possible to establish that decentralization may have the risks and dangers grouped in the article.*

***Keywords:** budget decentralization; financial decentralization; local budgets, benefits of budget decentralization, risks of budget decentralization.*

***JEL Classification:** .*

Постановка проблеми. Проблематика децентралізації, як одного із засобів підвищення ефективності функціонування публічної влади, вже впродовж тривалого періоду часу перебуває в полі зору українських вчених та практиків. Це зумовлено, зокрема, успішною реалізацією засад децентралізації у практиці більшості держав Європейського Союзу. Актуальність вивчення теоретичних засад децентралізації для України також зумовлена необхідністю розроблення дієвої схеми макроекономічного регулювання соціально-економічних процесів у сучасних умовах. Процес соціально-економічного розвитку України на демократичних і правових засадах не можливий без посилення ролі в ньому місцевого самоврядування. Децентралізація є одним із головних рушіїв такої необхідної сьогодні реформи самоврядування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і практичним аспектам розвитку фінансової децентралізації присвятили праці такі вітчизняні вчені, як Т. Бондарук, С. Герчаківський, Т. Кваша, О. Кириленко, І. Луніна, А. Лучка та ін. Проте багато питань, що стосуються дослідження теоретичних аспектів бюджетної децентралізації, залишаються недостатньо вивченими.

Метою статті є поглиблення теоретико-методичних засад бюджетної децентралізації з визначенням її впливу на процеси державного управління в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Термін децентралізація на тери-

торії України вперше був згаданий у Конституції Української Народної Республіки в 1918 р., де в п. 5 розділу першого "Загальні постанови" було зазначено, що, не порушуючи єдиної своєї влади, Республіка надає своїм землям, волостям і громадам права широкого самоврядування, дотримуючись принципу децентралізації [1]. В ст. 132 Конституції України вказується, що державно-територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності й цілісності державної території, поєднанні централізації й децентралізації в здійсненні державної влади [2].

На реалізацію реформи місцевого самоврядування, Концепцію якої було схвалено урядом 1 квітня 2014 р., запропоновано зміни, необхідність яких обумовлена тим, що саме Конституція визначає основи системи влади, і без відповідних змін провести реформу неможливо [3].

Основні зміни передбачають: запровадження трирівневої системи адміністративно-територіального устрою України – регіон (область), район, громада з повсюдністю місцевого самоврядування; передачу функцій виконавчої влади від місцевих адміністрацій виконавчим органам рад відповідного рівня; розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування за принципом субсидіарності і наділення саме громад максимально широким колом повноважень; ліквідація державних адміністрацій і створення натомість державних представництв з контрольно-наглядовими і координаційними, а не виконавчими функціями; чітке забезпечення повноважень органів місцевого самоврядування необхідними фінансовими ресурсами, в тому числі через їх участь в загальнодержавних податках [3].

Дослідження децентралізації державної влади й реформ місцевого самоврядування в пострадянських країнах дали змогу визначити три основні моделі розвитку цих систем [4, с. 19]. Перша – формально децентралізовані системи органів місцевого самоврядування, у яких законодавство передбачає створення різних організаційних моделей місцевого самоврядування, фінансово автономних певною мірою. Друга модель – комбінація централізації й децентралізації, де представницькі органи влади мають відносну автономію, проте залишаються під патронатом держави. Фактично така практика заважає незалежній адміністративній діяльності. Третя модель має риси адміністративної децентралізації; це так звана "ієрархічна піраміда компетенцій", що базується на принципі підпорядкування найвищому органу [5, с. 25].

Враховуючи задекларовані реформи, варто зазначити, що Україна розвивається за прикладом другої моделі, тобто шляхом комбінацій централізації й децентралізації. Хоча, згідно зі ст. 132 Основного Закону, при цьому вона рухається в напрямку першої моделі [4, с. 19].

Погоджуємось з твердженням українських вчених О. Кириленко, І. Луніної, А. Лучки, що при створенні децентралізованої бюджетної системи необхідно враховувати, що вона не має заважати ефективному функціонуванню національного ринку, яке передбачає вільне міжрегіональне переміщення факторів виробництва і товарів. Це вимагає, щоб податкова система (і в т. ч. щодо податків, які формують доходи місцевих бюджетів) не породжувала неефективне переміщення факторів виробництва й товарів [16, с. 13], що певним чином можна регулювати системою державного управління.

Децентралізація тісно пов'язана з організацією системи державного управління. Вона сприяє побудові ефективних взаємовідносин між державними органами управління й органами управління на місцевому рівні. Наукові дослідження теорії децентралізації різняться об'єктом і характеризуються багатьма аспек-

тами, що зумовлено існуванням різних видів децентралізації [5, с. 40].

У теоретичних і практичних дослідженнях поняття "децентралізація" є багатоаспектним та розглядається різнопланово. На семантичному рівні децентралізація (від латинського de – "протиставлення", centralis – "центральний") трактується як знищення, ослаблення або скасування централізації [7, с. 249]. Тобто, це система розподілу функцій і повноважень між державним і місцевими рівнями управління із розширенням прав останніх. Витоки децентралізації сягають XVIII століття, коли уперше це поняття було закріплене французьким законодавством [8]. Водночас у Франції виникла теорія децентралізації, яка передбачала поділ усіх адміністративних прав на ті, що належать тільки до компетенції держави, й на такі, що надаються громаді шляхом делегації. Такий підхід потребував утворення органів місцевого самоврядування й чіткого визначення кола їхніх дій та ототожнював децентралізацію із самоврядуванням.

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови термін "децентралізація" трактується як система управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління; розширення прав низових органів управління [9].

Погляди вчених на термін "децентралізація" не зводяться до єдиної загальновизнаної точки зору. Певна різниця у трактуваннях обумовлена використанням авторами різних підходів до дослідження її природи та форм.

Децентралізацію поділяють на: адміністративну; політичну; бюджетну; ринкову [6, с. 40].

Також виокремлюють такі форми децентралізації залежно від її природи: демократична, фінансова та фіскальна децентралізація, децентралізація управління.

Розглянемо ці види децентралізації детальніше (рис. 1).

Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" деталізує норми Конституції і передбачає можливість добровільного об'єднання в одну громаду жителів кількох сіл. Зокрема, у ст. 6 Закону йдеться про те, що територіальні громади є основним носієм функцій і повноважень місцевого самоврядування, а мешканці кількох сусідніх сіл можуть об'єднуватися в одну територіальну громаду за рішенням місцевих референдумів відповідних сіл [10]. Передумови для об'єднання територіальних громад закладені в Законі "Про співробітництво територіальних громад" від 17 червня 2014 р. Визначення організаційно-правових засад співробітництва, його принципів, форм і механізмів дає змогу окреслити "точки дотику" між окремими територіальними громадами, визначити їх потенційну здатність до об'єднання та його можливі наслідки [11]: оптимальний розподіл повноважень на рівні "громада – район – регіон" (як по вертикалі, так і по горизонталі), що формує підґрунтя для саморозвитку громад [12, с. 7].

Децентралізація державного управління неможлива без фінансової децентралізації: розподілу повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральними органами влади і місцевими рівнями управління [17]. Процеси бюджетної децентралізації були започатковані в Україні ще наприкінці 2014 р. змінами до Бюджетного та Податкового кодексів. Вони формують нову фінансову базу щодо реформування місцевого самоврядування і водночас створюють матеріальне підґрунтя для реалізації повноважень, переданих на базовий рівень, – до громад.

Всі види децентралізації є взаємопов'язаними, доповнюють один одного, підсилюють загальну тенденцію. Ефективна децентралізація неможлива без реального

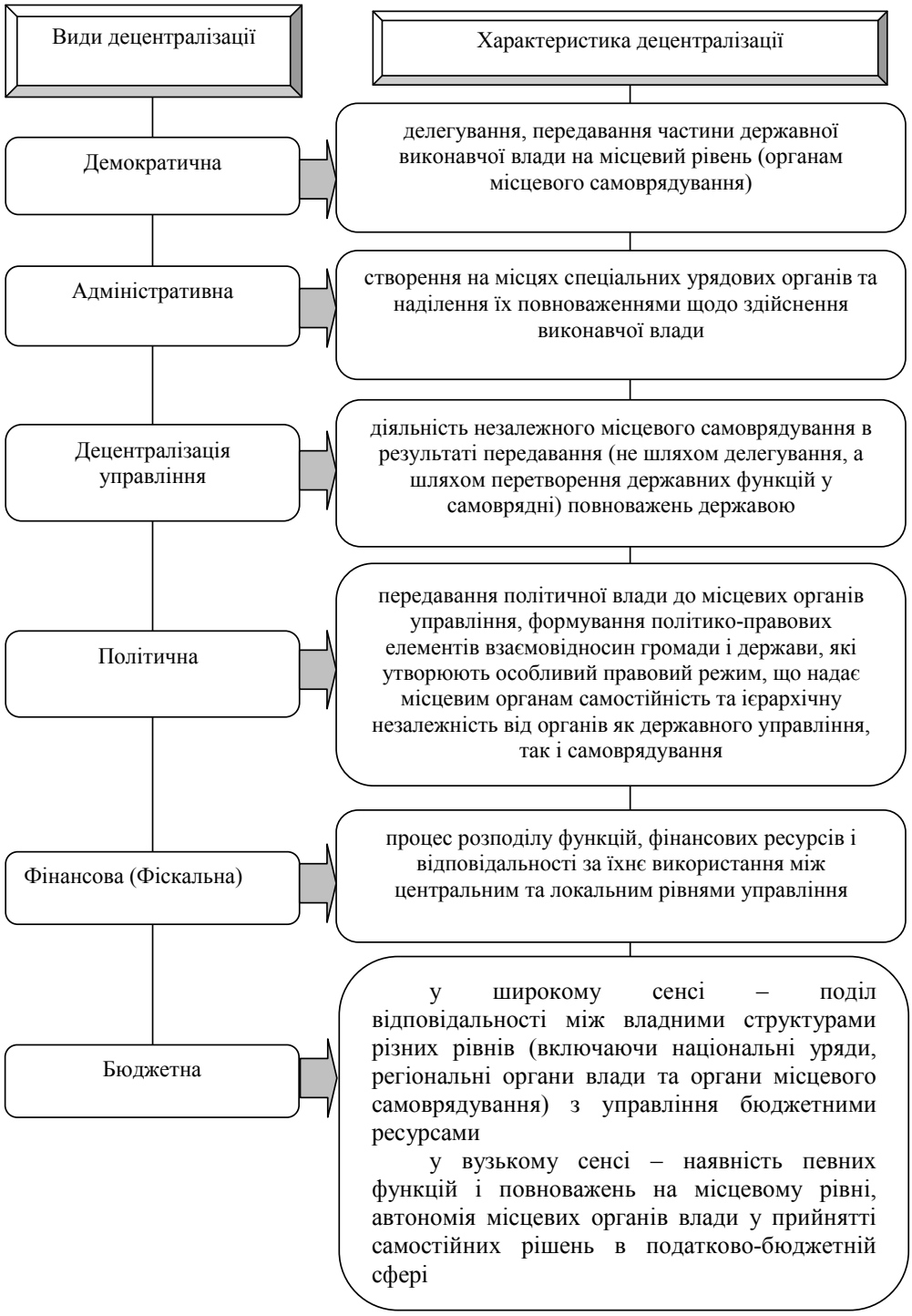

Рис. 1. Види децентралізації та їх характеристика*

* Систематизовано авторами.

самоврядування нижніх рівнів влади і демократії як способу здійснення влади.

Фіскальну децентралізацію трактують як "здатність місцевого самоврядування незалежно й ефективно забезпечувати суспільними послугами шляхом узгодження видатків органів влади з місцевими потребами і уподобаннями" [14]. Підтримуємо думку С. Герчаківського і О. Кабаш про те, що розвиток фіскальної децентралізації в Україні – процес об'єктивно виправданий і необхідний. Можна погодитися з тим, що для цього необхідно збільшити коло прав у бюджетно-фінансовій сфері через надання податкових та бюджетних повноважень представницьким органам самоврядування. Проте дискусійним вважаємо твердження про те, що необхідно "закріпити право місцевих рад нижніх рівнів брати вирішальну участь у встановленні радами вищих рівнів нормативів відрахувань до місцевих бюджетів від загальнодержавних податків та інших доходів" [14]. Оскільки нині місцевих рад базового рівня налічується більше 10 тисяч, то вважаємо проблематичною (навіть в організаційному аспекті) їх вирішальну участь у встановленні радами вищих рівнів нормативів відрахувань до місцевих бюджетів.

Фіскальна децентралізація демонструє кращі результати у розвинених країнах, ніж у країнах, що розвиваються. Багато дослідників зазначають, що успіх процесу децентралізації залежить не тільки від обраної моделі децентралізації, а й можливо навіть більшою мірою, від існування сильних ефективних інститутів на всіх рівнях державної влади.

Дослідження бюджетної децентралізації, як системи, розглядається з точки зору організації управління бюджетними ресурсами і різнорівневими бюджетними (і міжбюджетними) відносинами, виявлення взаємозв'язків і взаємозалежностей як між елементами всередині цієї системи, так і всієї системи із зовнішнім середовищем-суспільством і економікою в цілому.

Т. Кваша вважає, що бюджетна децентралізація у вузькому тлумаченні передбачає наявність певних функцій і повноважень на місцевому рівні, автономію муніципальних органів влади у прийнятті самостійних рішень в податково-бюджетній сфері [15]. Автор трактує бюджетну децентралізацію також як сукупність відносин, як динамічну та балансуючу систему, як процес, що має певні напрямки реалізації та розвитку [15]. Теорія децентралізації заснована на так званій теоремі децентралізації, сформульованої американським економістом У. Оутсом [16]: для локальних суспільних благ, споживання яких здійснюється географічно локалізованою підмножиною всього населення і для яких витрати виробництва будь-якого рівня випуску владою кожного адміністративно-територіального утворення однакові і рівні витратам центрального уряду, завжди більш ефективно, або принаймні не менш ефективно, їх забезпечення на місцевому рівні. Субнаціональні органи влади, отримуючи більш повну інформацію про потреби населення, мають більше можливостей у наданні оптимального співвідношення податкового навантаження і суспільних благ.

Так, О. Власюк вважає, що "бюджетна децентралізація є першим кроком, фінансовою основою, матеріальним підґрунтям децентралізації у широкому розумінні цього слова. Взагалі формування фінансово самодостатніх адміністративно-територіальних одиниць потребує змін не тільки у податковому та бюджетному законодавстві, а й відповідного реформування територіальної організації влади" [12].

Курс на децентралізацію окреслює як перспективи, так і проблеми розвитку України. Американський науковець Дж. Ма виокремлює три основні проблеми, з якими сти-

каються країни, що розвиваються, на шляху до децентралізації державного управління: обмежені адміністративні можливості місцевих управлінь; відсутність механізмів, що гарантують відповідальність органів місцевого самоврядування; значні регіональні диспропорції. За цих умов науковець вважає недоцільним повну автономізацію місцевого управління. Оптимальним варіантом, на його думку, є очолення урядом процесу децентралізації [18]. Такий підхід, здебільшого, можна вважати загальним правилом, яке було виведено науковцем у результаті дослідження більше ніж 20 країн світу. Підтримуємо його думку щодо перспектив впровадження певної автономії органів місцевого самоврядування поряд з підвищенням рівня їх відповідальності.

Основні переваги децентралізації наведено на рис. 2.

Основні ризики, які також притаманні децентралізації, подано на рис. 3.

На думку В. Завгороднього, М. Романова, перевагами децентралізації також є такі: час і місце прийняття рішення, що відповідають очікуванням із боку громадськості (особи, колективу, громади тощо); реалізація рішення, що відбувається за участю суб'єкта прийняття рішення або під його відповідальність [4, с. 19]; спрощення системи та процедури прийняття рішення завдяки оптимальній структурі управління; прозорість і відкритість процедур прийняття рішення та процесу його реалізації, що призводить до підвищення ефективності адміністративної діяльності, виявлення помилок, джерел їх походження тощо; незначний період часу для надходження інформації з рівня виконавця на рівень прийняття рішення; підвищення свідомості й загострення почуття відповідальності за здійснені заходи та прийняті рішення; зміцнення інноваційного потенціалу під час прийняття владних рішень; мінімізація бюрократизму; звільнення керівництва від поточних справ, що посилює можливість зосередження керівної ланки на справах стратегічного значення, тощо; гнучкість процесу виконання відповідних функцій, що дає змогу швидше пристосовуватися до зовнішніх чи внутрішніх змін; підвищення ініціативності працівників нижчого рівня, більш повне й ефективне використання людського потенціалу, підвищення мотивації праці; об'єктивна оцінка результатів прийнятих і реалізованих рішень; потенційна гнучкість щодо їх покращення, удосконалення, виправлення помилок тощо; наближеність до споживача публічних послуг тощо.

Європейська наука оптимізації публічної адміністрації в загальних рисах сформулювала такі недоліки децентралізації управління: автономізація цілей (ризик виокремлення часткових цілей, що не покривають загальних цілей адміністрації та навіть можуть їм суперечити); ризик реалізації одиничних амбіцій; загроза монолітності політики держави у відповідних сферах; дезінтеграція діяльності публічної адміністрації щодо надання публічних послуг і прийняття управлінських рішень; ускладнення координації, труднощі узгодження цілей; зростання ризиків впливу на прийняття рішень неналежної кваліфікації посадовців, оскільки свобода прийняття ними рішень є досить великою (в окремих випадках відповідальність вищих посадових осіб може бути обумовлена некваліфікованими чи невідповідними діями навіть інших суб'єктів відповідної галузі (сфери), хоча вплив таких суб'єктів на вищих посадовців є суттєво обмеженим).

Виокремлюють наступні гіпотези, що стосуються зв'язку між децентралізацією і зростанням розвитку економіки:

1. Децентралізація підвищує економічну ефективність державних витрат. Тобто, децентралізоване надання суспільних благ здатне вирішити питання щодо різних пере-

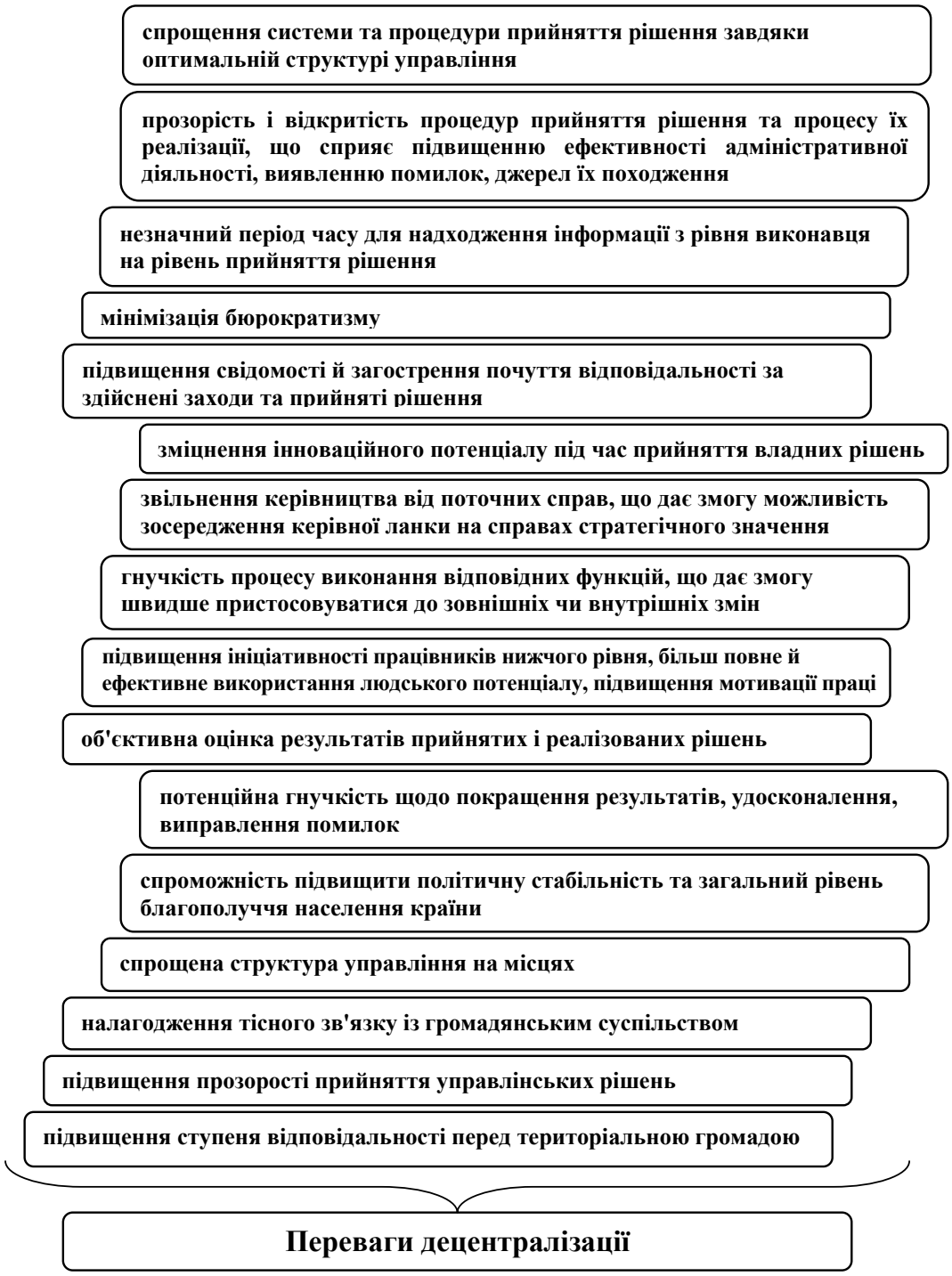

Рис. 2. Основні переваги децентралізації*

*Систематизовано авторами.

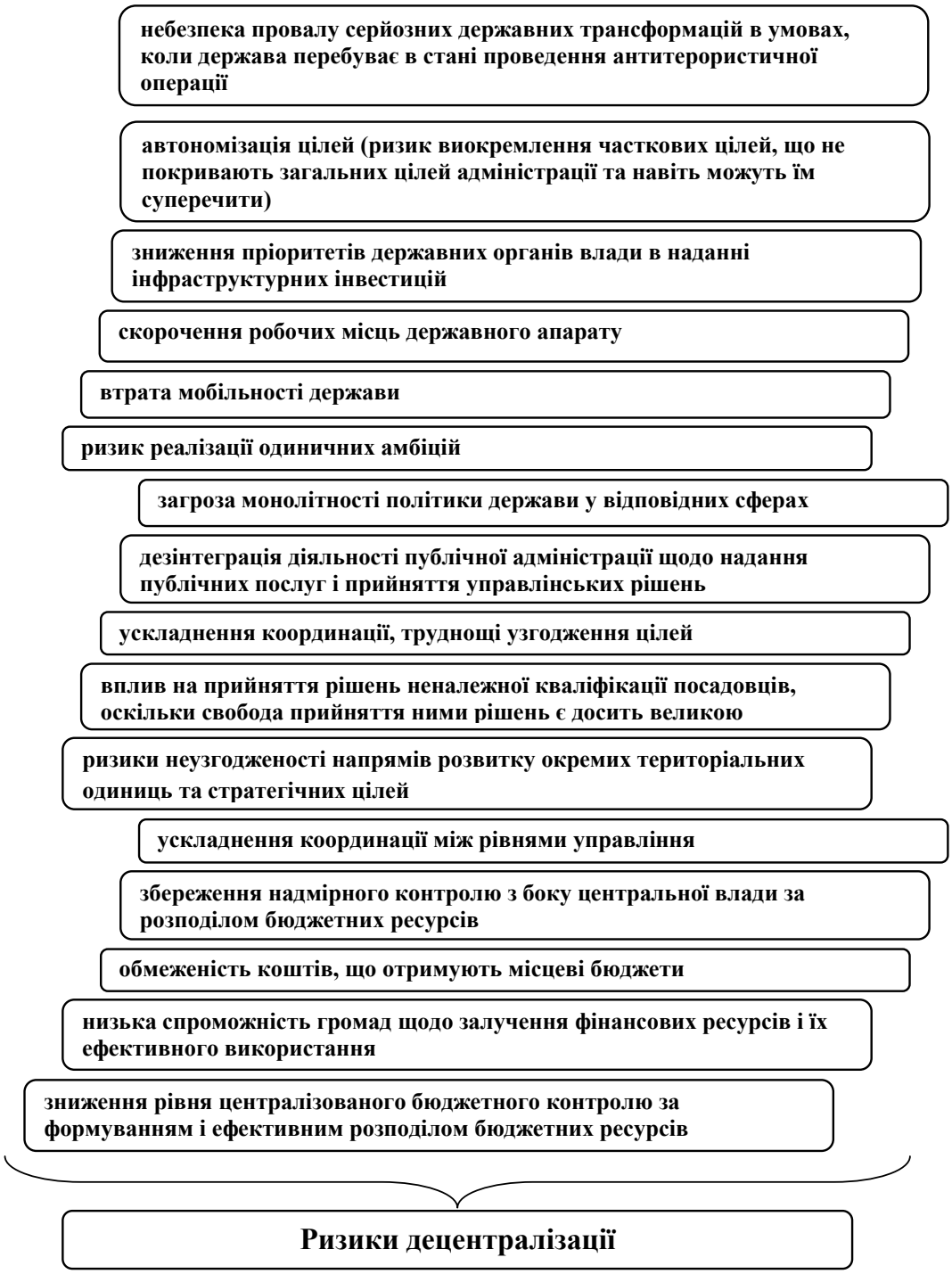

Рис. 3. Основні ризики децентралізації*

*Систематизовано авторами.

ваг між жителями географічно і культурно різнорідних регіонів [13].

2. Децентралізація може призвести до макроекономічної нестабільності. Відповідно до теорії суспільного вибору поділ держави на кілька ярусів та існування конкуруючих юрисдикцій обмежує можливості держави щодо збору податкових надходжень.

3. Країни, що розвиваються, мають істотно відмінні інституційні та економічні умови від умов розвинених країн, тому результати децентралізації в таких країнах не будуть такими самими, як у розвинених країнах, і такі країни не отримають позитивних або будуть страждати від негативних наслідків децентралізації відповідним чином [15]. Відповідно до іншої точки зору, масштаби децентралізації можуть зменшити здатність урядів здійснювати політику стабілізації і перерозподілу доходів, що зумовлює схильність децентралізованих держав до макроекономічної нестабільності і нестійких рівнів боргу.

Децентралізація пов'язана також і з необхідністю координації політики різних рівнів влади. Якщо є кілька незалежних урядів, які можуть визначати податкові надходження і витрати на свій розсуд, то неможливо буде підтримувати узгодженість фіскальної політики на рівні держави, що виявляється в схильності до дефіцитів бюджетів на всіх рівнях влади.

Децентралізація державних фінансів є складовою бюджетного регулювання, а саме – регулювання міжбюджетних відносин, однією зі сторін якого обов'язково є держава. Натомість регуляторні механізми бюджетної децентралізації – сукупність форм і методів впливу на організацію бюджетних відносин субнаціонального рівня, що формуються для вирішення завдань регулювання процесу бюджетної децентралізації.

Регуляторні механізми, крім встановлення норм управління територіальними фінансами і вимог до якості управління в умовах бюджетної децентралізації, покликані містити стимулюючі елементи, що сприяють відповідальній самостійності у проведенні бюджетної політики на субнаціональному рівні. Як правило, регуляторні механізми орієнтовані на те, щоб не допустити неефективного розвитку процесу бюджетної децентралізації [15].

Висновки. В результаті аналізу існуючих підходів до визначення поняття "децентралізація" обґрунтовано, що в сучасній науці її аспекти розглядають відносно її видів. Здійснено класифікацію видів децентралізації залежно від їх характеристики: фінансова – процес розподілу функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їхнє використання між центральним та локальним рівнями управління; бюджетна – у широкому сенсі – це поділ відповідальності між владними структурами різних рівнів (включаючи національні уряди, регіональні органи влади та органи місцевого самоврядування) з управління бюджетними ресурсами; у вузькому сенсі – наявність певних функцій і повноважень на місцевому рівні, автономія місцевих органів влади у прийнятті самостійних рішень у податково-бюджетній сфері.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень дав змогу встановити, що децентралізація може мати як переваги і позитивні наслідки, так і ризики й небезпеки. Здійснено групування основних переваг і позитивних наслідків децентралізації, а також встановлено, що децентралізація може мати ризики й небезпеки, групування яких здійснено в статті.

Список використаних джерел

1. Конституція Української Народної Республіки (Статут про державний устрій, права

і вільності УНР) від 29 квітня 1918 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http ://web.archive.org/web/20081206132214/http ://vi–legas.com.ua/content/view/1823/109/

2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80

4. Завгородній В. А. Децентралізація та федералізація: порівняльний аналіз і можливості впровадження в Україні / В.А. Завгородній, М.Ю. Романов// Вісник Запорізького національного університету. – 2015. – № 1 (1). – С. 16–22

5. Побочний І.А. Політико-правові засади децентралізації влади в контексті реформ в Україні / І.А. Побочний // Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в умовах євроінтеграції : матеріали Українсько–польської наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 15 лист. 2013 р.). – Д. : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – С. 24–25.

6. Бондарук Т.Г. Переваги, позитивні наслідки та ризики бюджетної децентралізації / Т.Г. Бондарук, І.С. Бондарук, О.С. Бондарук // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту : зб. наук. праць. – 2016. – № 3. – С. 38–47.

7. Словник іншомовних слів ; за ред. О.С. Мельничука. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Головна редакція УРЕ. – 1985. – 967 с.

8. Бескид Й. Теоретичні засади бюджетної децентралізації: нормативна та позитивна теорія бюджетного федералізму / Й. Бескид // Світ фінансів. – 2007. – №4 (13). – С. 116–121.

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь ; Перун. – 2001. – 1440 с.

10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 №280/97–вр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97–%D0%B2%D1%80

11. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 №1508–VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508–18/card6#Public

12. Власюк О.С. Шляхом децентралізації: виклики, ризики та пріоритети реформування регіонального розвитку в Україні / О.С. Власюк // Регіональна економіка. – 2015. – № 1. – С. 5–18.

13. Tiebout C. A pure theory of local expenditures / C. Tiebout // Journal of Political Economy. – 1956. – № 64 (5). – P. 416–424.

14. Герчаківський С.Д., Теоретичний логос фіскальної децентралізації / С.Д. Герчаківський, О.Р. Кабаш // Регіональна економіка. – 2009. – № 2. – С. 133–140.

15. Кваша Т.К. Теоретичні та практичні аспекти фіскальної децентралізації: емпіричний аналіз / Т.К. Кваша // Економічний простір. – 2014. – № 189. – С. 127–115.

16. OatesW.E. Fiscal Federalism / W.E. Oates// United States, NewYork : Harcourt Brace Jovanovich, 1972.

17. Данилишин Б.М. Децентралізація управління в Україні: з чого почати? / Б.М. Данилишин // Контракти UA. – 2014. – 17.10. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://kontrakty.ua/article/82116

18. Ma J. Decentralization from the "Top Down": The Japanese Case / J. Ma. [Electronic resource]. – Access mode : www.worldbank.org/mdf/mdf1/topdown.htm.

19. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів / [Луніна І.О., Кири-ленко О.П., Лучка А.В. та ін.]; за ред. І.О. Луніної ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2010. – 320 с.

References

1. Konstytutsiia Ukrainskoi Narodnoi Respubliky (Statyt pro dergavnui ustrii, pravo i vilnosti UNR) [The Constitution of the Ukrainian People's Republic (Statute on the state system, rights and

freedoms of the UPR)]. (1918, April, 29). Available at: http://web.archive.org/web/20081206132214/http://vi–legas.com.ua/content/view/1823/109/.

2. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnya 1996 roku [The Constitution of Ukraine]. (1996, June, 28). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Information from the Supreme Council of Ukraine, 30, 141 [in Ukrainian].

3. Pro skhvalenia Kontseptsii reformuvannia mistsevogo samovriaduvannia ta terytorialnoi organizatsii vladu v Ukraini. Rozporiadgennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 p. № 333-p [On approving the concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. (2014, April 1). Available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80 [in Ukrainian].

4. Zavgorodny, V.A. & Romanov, M.Y. (2015). Detsentralizatsiia i federalizatsiia; porivnialnyi analiz i mozhlyvosti vprovadzhennia v Ukraini [Decentralization and federalization: comparative analysis and implementation opportunities in Ukraine]. Bulleten Zaporizhskogo Natsionalnogo Universytetu – Bulletin of Zaporizhzhia national university, 1(1), 16–22 [in Ukrainian].

5. Pobochny, I.A. (2013). Polityko-pravovi zasady detsentralizatsii vlady v konteksti reform v Ukraini [Political and legal principles of power decentralization in the context of reforms in Ukraine]. Pravova derzhava: istoriia, suchasnist ta perspektyvy formuvannia v umovakh yevrointehratsii: materialy Ukrainsko-polskoi nauk.-prakt. konf. – Constitutional state: history, modernity and prospects of formation under the conditions of the European integration: Dnipro: Dnipropetrovsk state university of internal affairs, 24–25 [in Ukrainian].

6. Bondaruk, T.G., Bondaruk, I.S., Bondaruk, O.S. (2016). Perevahy, pozytyvni naslidky ta ryzyky biudzhetnoi detsentralizatsii [Benefits, positive consequences and risks of budget decentralization]. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu – Scientific journal of National academy of statistics, accounting and audit, 3, 38–47 [in Ukrainian].

7. Melnychuk, O.S. (Eds.). (1985). Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Kyiv: Holovna redaktsiia URE [in Ukrainian].

8. Beskyd, Y. (2007). Teoretychni zasady biuzhetnoi detsentralizatsii: normatyvna ta pozytyvna teoriia biudzhetnoho federalizmu [Theoretical principles of budget decentralization: regulatory and positive theory of budgetary federalism]. Svit finansiv – World of finances, 4 (13), 116–121 [in Ukrainian].

9. Busel, V.T. (2001). Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]. Kyiv; Irpin: Perun [in Ukrainian].

10. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 №280/97–vr. [On local self-government in Ukraine: Law of Ukraine]. (1997, Mach, 21) Available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97–%D0%B2%D1%80.

11. Pro spivrobitnytstvo terytorialnykh hromad: Zakon Ukrainy vid 17.06.2014 №1508–VII. [On cooperation of territorial communities: Law of Ukraine] (2014, June, 17). Available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508–18/card6#Public.

12. Vlasiuk, O.S. (2015). Shliakhom detsentralizatsii: vyklyky, ryzyky ta priorytety reformuvannia rehionalnoho rozvytku v Ukraini [By decentralization: challenges, risks and priorities of reforming regional development in Ukraine]. Rehionalna ekonomika – Regional economy, 1, 5–18 [in Ukrainian].

13. Tiebout, C.A. (1956). Pure theory of local expenditures. Journal of Political Economy, 64(5), 416–424.

14. Gerchakovsky, S.D. & Kabash, O.R. (2009). Teoretychnyi lohos fiskalnoi detsentralizatsii [Theoretical logos of fiscal decentralization]. Rehionalna ekonomika – Regional economy, 2, 133–140 [in Ukrainian].

15. Kvasha, T.K. (2014). Teoretychni ta praktychni aspekty fiskalnoi detsentralizatsii: empirychnyi analiz [Theoretical and practical aspects of fiscal decentralization: empirical analysis]. Eko-

nomichnyi prostir – Economic space, 189, 115–127 [in Ukrainian].

16. Oates, W.E. (1972). Fiscal Federalism. United States, New York: Harcourt Brace Jovanovich.

17. Danylyshyn, B.M. (2014). Detsentralizatsiia upravlinnia v Ukraini: z choho pochaty? [Decentralization of governance in Ukraine: what to start with?]. Available at: http://kontrakty.ua/article/82116.

18. Ma, J. Decentralization from the "Top Down": The Japanese Case. Available at: www.worldbank.org/mdf/mdf1/topdown.htm.

19. Lunina I.O. (Eds.)., Kyrylenko O.P., Luchka, A.V. Dyversyfikatsiia dokhodiv mistsevykh biudzhetiv [Diversification of local budget revenues]. NAN Ukrayiny; In-t ekon. ta prohnozuv. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.04.2018.